

tomisch te onderzoeken en te bevestigen, dat het hier inderdaad *Arion subfuscus* betrof. Hij verbaasde zich over de uitzonderlijke lengte van de dieren voor die tijd van het jaar. Wij troffen exemplaren aan van 72 mm lengte! Overigens waren de meeste dieren, die wij aantroffen, volwassen en 60-70 mm lang. Naar Dr. van Regteren Altena ons meedeelde, gaan de volwassen dieren meestal in het voorjaar dood en treft men daarna alleen jonge dieren aan. De verspreiding van *A. subfuscus* is in ons land hoofdzakelijk beperkt tot de diluviale streken. Hij komt niet voor in Groningen, een deel van Friesland, Overijssel, de Waddeneilanden, Noord- en Zuidholland, Zeeland en enkele de-

len van Limburg. Daar dennenbossen met ondergroei een zeer goed milieu kunnen zijn voor *A. subfuscus*, zal hij zich hier op Texel in de dennenbossen welhaast zeker algemeen kunnen verspreiden. In de loofbossen troffen wij nog de volgende weekdieren aan: *Arion rufus*, *Arion circumscriptus*, *Arion intermedius*, *Deroce-ras reticulatum*, *Limax maximus*, *Euconu-lus fulvus*, *Trichia hispida*, *Discus rotun-datus*, *Cochlicopa lubrica*, *Zonitoides niti-dus* en *Vitrina pellucida*.

Dr. C. O. van Regteren Altena en de heer L. J. M. Butot zijn wij dankbaar voor de determinaties en gegevens, die zij ons verstrekten.

Trek van de Regenwulp over de provincie Utrecht en de Betuwe in de zomer van 1966

L. M. J. VAN DEN BERGH.

Over de trek van de Regenwulp is slechts weinig gepubliceerd. In vrijwel alle beschikbare literatuur wordt volstaan met vage aanduidingen als „vooral langs de kust” of, „weinig in het binnenland”.

In de jaren 1963-1965, maar vooral in de zomer van 1966 werden trekkende Regenwulpen waargenomen in het gebied tussen Utrecht en Loosdrecht, alsmede in de om-

geving van Culemborg.

Vooraf in de vroege ochtenduren en tegen het vallen van de avond kon het karakteristieke, zevendelige „bi-bi-bi-bi-bi-bi” van deze steltloper gehoord worden, soms van zeer grote hoogte, zodat de vogels voor het oog onzichtbaar bleven.

Andere keren echter vlogen de vogels laag, op ongeveer 50 m hoogte. Dit laatste was

Tabel 1. Waarnemingen regenwulpentrek in 1963-1965.

Jaar	Datum	Aantal	Plaats	Trekriching	Weer
1963	27/7	1	Maarsseveen	W	bewolkt, W-wind
	4/5	3	Culemborg	NW	helder
1964	22/7	2	Utrecht	—	helder
	19/5	1	Schalkwijk	N	helder
1965	30/4	14	Abcoude	NO	helder
	25/7	70	Breukelerveen	W	licht bewolkt
	20/8	10	Maarssen	W	—
	22/8	3	Houten	ZW	regen

Tabel 2. Waarnemingen regenwulpentrek in 1966.

Datum	Aantal	Plaats	Trekrichting	Weer	Tijd
25/7	10-tal	Utrecht	W, zeer hoog	ZW-wind	20.00
26/7	enkele	Maarssen	W tot ZW	zwaar bew.	middag
31/7	5; meer gehoord	Maarssen	W	licht bew.	17.00
4/8	1	Maarssen	W	NW-wind	16.00
	gehoord	Maarssen	W	NW-wind	17.45
5/8	6	Maarssen	W, zeer hoog	NW-wind, kr.	8.00
6/8	8	Oud-Zuilen	W	helder	14.30
	enkele	Maarsseveen	W	helder	15.00
7/8	1	Maarsseveen	W	regen	13.45
	verscheidene	Maarsseveen	W	regen	14.30
9/8	200	Maarssen	ZW	licht bew.	19.12
11/8	6	Tienhoven	W	licht bew.	16.25
12/8	100	Utrecht	W	helder	19.00
15/8	10-tallen	Loosdrecht	W	helder	10.00 & 15.00
16/8	gehoord	Culemborg	ZW	helder	12.00
	gehoord	Beesd	ZW	helder	12.48
20/8	1	Schalkwijk	W	helder	15.13
	vele	Culemborg	ZW	helder	18.15
21/8	7	Schalkwijk	W tot ZW	helder	19.05
23/8	enkele	Culemborg	Z	helder	20.05

vooral het geval bij zeer kleine troepjes of enkelingen.

De waarnemingen over de jaren 1963-1965 zijn opgenomen in tabel 1.

Hieruit valt dus weinig te concluderen en men zou geneigd zijn aan te nemen dat de Regenwulp een schaarse en onregelmatige doortrekker is in dit gebied.

Geheel anders verliep de trek echter in de zomer van 1966, zoals uit de samenvatting van de waarnemingen in tabel 2 blijkt.

Wat direct opvalt bij het bekijken van tabel 2 is, dat alle vogels naar richtingen tussen West en Zuid trokken. Voor de waarnemingen uit het gebied tussen Utrecht en Loosdrecht lijkt het dus aanmerkelijk dat deze vogels, die ons uit noordoostelijke richting bereiken, uit de Eempolder afkomstig zijn, waar om deze tijd van het jaar soms aanzienlijke concentraties van de soort kunnen voorkomen. Het zou hier dus de trekbaan Noord-Zuid van de door het IJsselmeergebied trekken-

de Regenwulpen kunnen betreffen.

In dit verband is het vreemd dat in de jaren 1963-65 in dit gebied slechts zelden en onregelmatig exemplaren van deze soort werden gezien of gehoord.

Een grote uitzondering in deze periode vormde de waarneming van 70 exemplaren op 25 juli 1965 bij Breukelerveen. Waar in andere jaren de Regenwulpen uit de Eempolder zijn gebleven is onduidelijk. Mogelijk volgden de vogels de IJsselmeerkust in westelijke richting.¹⁾

Er moeten dan factoren zijn, die een verschuiving in de trekbaan teweeg gebracht hebben.

Het lijkt echter onwaarschijnlijk dat dit werd veroorzaakt door de aanleg van de

1) Desgevraagd deelde de heer G. C. M. Heybroek uit Naarden mij mede dat aldaar de Regenwulp als doortrekker slechts onregelmatig en in klein aantal wordt gezien, hetgeen niet wijst op een naar het westen gerichte trekroute van de soort langs de zuidelijke IJsselmeerkust.

nieuwe Zuid-Flevoland-dijk, welke de enige verandering is, die de laatste jaren in dit gebied heeft plaatsgevonden. Het zou interessant zijn om in de toekomst de gedragingen van de Regenwulp ten opzichte van het veranderende milieu (drooggevallen Zuid-Flevoland, aanleg van autoweg door de Eempolder) te volgen. Dit kan gedaan worden door regelmatige

tellingen van de aantallen in de Eempolder, waar ongetwijfeld na het droogvallen van Zuid-Flevoland in 1968 een aantalsvermindering zal optreden doordat de vogels op de pas drooggevallen gronden zullen blijven foerageren, en door voortgezette tellingen in de omgeving van Utrecht. Te zijner tijd hoop ik de verdere resultaten nog eens te kunnen publiceren.

Vragen en korte mededelingen

Patella vulgata, de Schaalhoorn. Op 30 oktober 1966 vonden mijn vrouw en ik, tijdens een excursie, aan de voet van basaltblokken, bij het zuidoende van de Hondsbossche Zeewering, een levend exemplaar van *Patella vulgata* L. De afmetingen van de schelp van dit dier bedragen: lengte 40.5 mm, breedte 32.0 mm, hoogte 19.5 mm; op de schelp zaten alleen wat zeepokken, geen *Fucus*-soorten waardoor het dier vervoerd had kunnen worden. Rondom de vindplaats van de mollusk was een cirkel met een diameter van ong. 10 cm „schoongegraasd”. In verband met de artikelen van Romijn (1937, Arch. néerl. Zool. 3, 146-155) en Lucas (1954, Basteria 18, 36-40) leek het ons wel nuttig de vondst te vermelden. Het dier is geconserveerd en bevindt zich nu in de collectie van het Zoologisch Museum te Amsterdam.

Badhoevedorp,

Dr. W. L. VAN UTRECHT.

Interessante vogelwaarnemingen in de omgeving van Wageningen. Op 23 oktober 1966 werd in de Grift bij Grebbesluis (gem. Rhenen) een Roodhalsfuut waargenomen door W. en A. Vink. De vogel kon van zeer nabij worden gadegeslagen, waarbij de nog iets rode kleur van de hals opviel. Bij de Noordberg werd van 26 oktober tot 7 november 1966 door mej. A. van Rossem, C. Alders en mij een mannetje van de Wittoegeend waargenomen, ter-

wijl daar op 13 november door A. D. Bode twee exemplaren van deze soort werden gesignaleerd.

Vogelwerkgroep Wageningen B. J. HOOGERS.

De trek van de Tjiftjaf en de weersgesteldheid. Ter aanvulling van de korte mededeling van Prof. Dr. D. M. de Vries in De Levende Natuur van 1966, over waarnemingen van de Tjiftjaf te Wageningen, vermeld ik dat in Megen (Nbr.) de eerste Tjiftjaf in 1966 op 20 maart werd gehoord.

In dat jaar nam Prof. de Vries te Wageningen de eerste Tjiftjaf reeds op 5 maart, de tweede pas op 23 maart waar. Het is zeer waarschijnlijk dat de laatstgenoemde waarneming aansluit bij de onze van 20 maart. We zien dan dat over de korte afstand van Megen tot Wageningen (13 km) een verschil van 3 dagen kan optreden.

De trek kan tussen 5 en 20 maart gestagneerd zijn, doordat toen met noordoostelijke wind koude, polaire lucht over ons land kwam. Na 20 maart draaide de wind naar zuidwestelijke richting en steeg de temperatuur. Het zachtere weer tussen 20 en 23 maart moet gunstig geweest zijn voor de verplaatsing van het trekfront van de Tjiftjaf naar het noorden. Daarbij kan het verschil in de waarnemingsdata tussen Megen en Wageningen mede veroorzaakt zijn door het tussen beide plaatsen gelegen rivierengebied.

Roosendaal,

H. H. J. SIMONS.